

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ετήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστης ἐτους καὶ ἐνὶ ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λυσιφ. Πανεπιστημίου 89.

15 Ἀπριλίου 1884

Ο ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΤΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

(Συνέχεια· ἴδ. προηγ. φύλλον)

Εἰς τὴν Βίσκραν τὸ ἐκ Γαλλίας ταχυδρομεῖον φθάνει καθ' ἑβδομάδα. Ἡ σάλπιγξ ἀγγέλλει συνήθως τὴν ἀφίξιν του, οἱ ἀξιωματικοὶ πάντες σπεύδουσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν λέσχην καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τεταγμένος ἀξιωματικὸς κάμνει τὴν διανομὴν. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ ἐπαινέσω τὸν ἑαυτὸν μου, διότι ἐπὶ τέλους ἡ εὐτυχία δὲν μαρτυρεῖ πάντοτε τὴν ἀξίαν τοῦ εὐτυχούντος, ὁμολογῶ ὅτι ἔχω καλοὺς καὶ πιστοὺς φίλους καὶ οἰκογένειαν ἐκ τῶν σπανίων. Γράφω ὀλίγον, διότι δὲν ἔχω καὶ τί νὰ γράψω, ἀλλὰ ἀνέκαθεν μοὶ συνέβη νὰ λαμβάνω πολλὰς ἀπαντήσεις. Καθ' ἑκάστην λοιπὸν ἑβδομάδα ἐλάμβανον πέντε ἢ ἕξ ἐπιστολάς, ἐνίοτε δὲ ἐννέα ἢ δέκα· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπερηφανευόμενος ἔθετον ἐν παρατάξει τὰ γράμματά μου ὡς παιγνίσματα καὶ ἤρχιζον τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς μητρὸς μου. Οὐδέποτε ἤρχισα ἀπὸ ἄλλο γράμμα!

Πρῶϊαν τινὰ τοῦ Σεπτεμβρίου, ἧτο ἡ τετάρτη τοῦ μηνός, θὰ τὸ ἐνθυμούμαι καθ' ὅλον μου τὸν βίον, εἶχον λάθει ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐπιστολάς. Ἡ καλὴ μου γραῖα μοὶ ἔπεμπε μίαν συναλλαγματικὴν πεντακοσίων φράγκων, πρὸς τούτοις δὲ μοὶ ἀνηγγέλλετο ἡ ἀποστολὴ χοιρομηρίων, λουκανίκων, οἴνου καλοῦ καὶ ἄλλων ποτῶν, παντὸς ὅ,τι ἐχρειάζετο τέλος πάντων διὰ νὰ καλοπεράσω ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα. Ἦμην εὐχαριστημένος, ἐπέτων ἀπὸ τὴν χαρὰν μου καὶ ἐν ᾧ ἀνεγίνωσκον, διέκρινα μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τῶν λοιπῶν φακέλων τὸ γράψιμον τῆς ἐξαδέλφης μου τῆς Γραῖτχεν καὶ παλαιῶν μου φίλων. Ἀπεχώρησα εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον τῆς λέσχης διὰ νὰ ἀπολαύσω μόνος μου τὴν εὐτυχίαν μου ἐν ἀνέσει καὶ ἡσυχίᾳ. Ὁ Γουζὼν τὸ ἤξευρε καλὰ τὸ μέρος, θὰ νομίζῃ ὅτι τὸ βλέπει. Εἰσέρχομαι καὶ βλέπω τὸν ἀκροβολιστὴν, ὅστις τὴν ὥραν ἐκείνην μὲ ὄψιν τεταραγμένην ἐσχίξε τὴν ταινίαν μεγάλης ἐφημερίδος.

«Ἐ! τῷ λέγω ἀπερισκέπτως, τί κάμνεις λοιπὸν αὐτοῦ; δὲν σε εἶδον εἰς τὴν διανομὴν, δὲν εἶχες γράμματα σήμερον;»

Ἐχύθη εἰς τὸν λαιμόν μου ὡς μικρὸς λέων καὶ σφίγγων με ἀνέκραξε·

«Μὲ προσβάλλεις! τί σοῦ ἔκαμα καὶ μὲ προσβάλλεις! ἤξεύρεις πολὺ καλὰ ὅτι κανεὶς δὲν μοὺ γράφει! Ἄχ Κάρολε, Κάρολε!» Καὶ διὰ μίας, χωρὶς νὰ μοὶ δώσῃ καιρὸν νὰ ἀρθρώσω οὐδὲ λέξιν, διεσκέλισε τὸ χαμηλὸν τοῦ δωματίου παράθυρον καὶ ἔφυγε κλαιὼν. Τὸ κατάστημα τῆς στρατιωτικῆς λέσχης εἶναι εὐτυχῶς ἰσόγειον.

Ἔμεινα ἀπεκτηνωμένος. Ἦμην ἀνώτερός του καὶ εἶχεν ὑψώσει κατ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα· ἂν τις ἤθελε μᾶς ἶδει, θὰ παρεπέμπετο εἰς τὸ στρατοδικεῖον, ἐγὼ ὅμως οὐδόλως ἐσκέφθην περὶ τούτου. Ἡ πρώτη ἡ ἰδέα, ἡ ὁποία μοὶ ἐπῆλθεν ἧτο νὰ φυλάξω τὰ γράμματά μου καὶ νὰ τρέξω νὰ τὸν εὔρω διὰ νὰ μάθω πῶς καὶ κατὰ τί τὸν εἶχον πειράξει. Ἐπορεύθην εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀλλ' ἐκεῖ μίᾳ ἐλεινῇ μὲ βαμμένους τοὺς ὀφθαλμούς μου ἔκλεισε τὴν θύραν κατὰ πρόσωπον. Οὕτως ἔμαθον, τοῦτο ἐν παρενθέσει, τὴν πρὸς αὐτὴν σχέσιν του.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, λίαν πρῶϊ, ἐκοιμώμην ἀρκετὰ κακὰ ὑπὸ τὴν κουνουπιέραν μου, ἔχων ἀνοικτὴν καὶ τὴν θύραν καὶ τὸ παράθυρον, ὅτε ὁ ἀκροβολιστὴς μ' ἐξύπνισε καλέσας με κατ' ὄνομα. Ἐφόρεσα τὸ ἐνδυμά μου καὶ ἔσπευσα εἰς προὔπαντήσιν του. Μὲ ἀσπάζεται, κλαίει, ἀραδιάζει ἐν βίᾳ καὶ ἀναμιξὲ πολλὰ καὶ ποικίλα, συχνάκις ἐπαναλαμβάνων μὲ συγχαρεῖς.

«Δὲν ἤξεύρεις, λέγει, δὲν δύνασαι νὰ ἤξεύρης . . . ἀλλὰ τὰ πάντα θὰ σοὶ εἶπω, Κάρολε! Εἶμαι ὁ δυστυχέστατος τῶν ἀνθρώπων. Ἀγαπῶ μὲ ὀλην τὴν δύναμιν τῆς καρδίας μου καὶ οὐδὲ κἂν μὲ ἐνθυμοῦνται. Αὐτὸ εἶναι ἡ παγωμένη κόλασις τοῦ Δάντου!»

Ἐκτοτε ἔμαθον ὅτι ὁ Δάντης εἶχεν ἐπινοήσει κόλασιν ἄνευ πυρός.

Μὲ παρέσυρεν εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς τὴν ἐξοχὴν . . . δὲν θὰ τὴν λησμονήσω ποτέ. Δὲν ἤξευρω ἂν τὸ ἔχετε παρατηρήσῃ, ὁσάκις συμβᾷ τι λυπηρὸν ἢ εὐχάριστον ἐμπήξει κἀνὲν καρφίον εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο σκηνογράφημα, τετέλεσται! δὲν λησμονεῖ τις πλὴνον τὸ σκηνογράφημα. Οὕτω παραδείγματος χάριν τὸ χωράφιον, ὅπου ἡ Γραῖτχεν ἡ ἐξαδέλφη μου . . . ἀλλ' ἄς μὴ συγχέωμεν τὰς δύο ἱστορίας.

Ἦρχισε λοιπὸν νὰ μοὶ διηγήται τὸν βίον του μὲ τὴν καρδίαν! Ἄχ! ὅταν τις ἤξευρε ἐγκαίρως νὰ οἰκονομῇ, ἔρχεται στιγμή, καθ' ἣν ἀναδεικνύεται αἰφνης πλούσιος! Ἡ διήγησις του ἦτο, πῶς νὰ τὴν εἶπω, τρικυμία, ἐκρηξις, κάτι τι ἰσχυρότερον. Ἄς εἴπωμεν, ὡς ἐν πυροβόλον, τὸ ὁποῖον ἤθελε τις ἀπὸ τοῦ 1850 ἀδιακόπως γεμίζει καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ καθ' ἐκάστην ὥραν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελε θέσει πῦρ διὰ μιᾶς τῶρα δά! Ἀκουεῖς τὸν κρότον; Εἶναι τρομερός. Καὶ ὅμως ὁ νεανίας ἐκεῖνος ἦτο λεπτοφυέστερος, τρυφερώτερος, αἰσθηματικώτερος παρ' ὅσον ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Γερμανία ἡμοῦ, καὶ δὲν εἶχε γνωρίσει ποτὲ οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα!

Ὁ πατὴρ του, ὁ Κ. δὲ Γαρδελύξ, δὲν ἦτο πατὴρ· ἦτο εἰς ἐκ τῶν κυρίων ἐκείνων τοῦ συρμού. Εἶχεν ἓνα στάβλον εἰς τὸ Σαντιλλύ, μίαν χορεύτριαν εἰς τὴν Ὀπεραν· ἦτο δὲν ἤξεύρω τι εἰς τὴν ἵππικὴν ἐταιρίαν, ταμίας ἢ ἀντιπρόεδρος, ἀλλὰ τὸν ἀπερρόφα ὁλόκληρον ὁ βίος τῶν Παρισίων καὶ εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἐλησμονεῖ τὸν δρόμον τοῦ μεγάρου του. Ἡ σύζυγός του, νυμφευθεῖσα ἐν ἡλικίᾳ δεκαπέντε ἐτῶν καὶ γενομένη μήτηρ μετὰ ἐν ἔτος, δὲν εἶχεν οὔτε θρέψει, οὔτε ἀναθρέψει οὔτε γνωρίσει τὸν υἱὸν τῆς.

Ἐγώ, ἡμῖν τεσσάρων ἐτῶν καὶ ἀκόμη μὲ ἐθήλαζεν ἡ μήτηρ μου καὶ ἂν τὴν ἐβλέπετε θὰ ἐπειθεσθε ὅτι ἡ τροφодότησίς μου δὲν τὴν εἶχε καθ' ὅλου κουράσει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι εἰς τὸν τόπον μας τὰ κοράσια δὲν νυμφευνονται εἰς ἡλικίαν μικροτέραν τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ὥστε ἔχουσι πλήρεις τὰς δυνάμεις των. Ραχιτικὰ παιδιά εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀποκτᾶ μία μητέρα ὅταν τεκνοποιῇ πρὸ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου. Οὕτως ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λεοπόλδου, ἧτις ἐγεννήθη τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν ἀδελφόν τῆς εἶναι ἀριστοῦργημα· ὅποιος δὲν πιστεύει ἄς ὑπάγῃ νὰ τὴν ἴδῃ αὐρίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Δύο βήματα εἶναι, δὲν εἶναι ἀλήθεια, Φιτζ Μουρ;

Ἄλλὰ φαίνεται ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ αὐτὸ ξύλον κομμένοι, διότι ἤκουσα ὅτι πολλοὶ γεννῶνται καὶ ζῶσιν ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ δυστυχῆς ἐκεῖνος νέος χωρὶς νὰ αισθάνωνται τὴν παραμικρὰν διὰ τοῦτο ἐνόχλησιν. Εἶχον λοιπὸν δώσει τὸ παιδίον εἰς τροφὸν βουργουνδιαν ἀρίστης κράσεως, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωνον καλῶς καὶ τὴν ὁποίαν κατόπιν ἀκριβοῦς ἐξετάσεως εἶχεν ἐκλέξει ὁ ἱατρὸς τῆς οικογενείας. Τὰ σπάργανά του εἶχον παραγγεληθῆ εἰς τὸ πρῶτον κατάστημα τῶν Παρισίων, τὸ ἀπεγαλάκτισαν ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης καὶ τῷ ἔδωκαν ἔπειτα σειρὰν ὕλων διακριθειῶν ἤδη παιδαγωγῶν διὰ νὰ μάθῃ τὰ ἀγγλικά, τὰ γερμανικά καὶ τὰ ἰταλικά, χωρὶς νὰ τὰ μανθάνῃ. Εἰς ἡλικίαν ἑπτὰ ἐτῶν ἐξῆλθεν ὡς πρίγκιψ ἀπὸ

τῶν χειρῶν τῶν γυναικῶν καὶ παρεδόθη εἰς κομφοπρεπῆ καὶ νεαρὸν ἀββᾶν, ὅστις ἐκάλεε πάντοτε τὸν μαθητὴν του κύριον ὑποκόμητα. Ὁ ταλαίπωρος ἀββᾶς μὲ ὄλα τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἤξευρε καὶ τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας εἶχε διὰ χθὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν σχολήν, συνησθάνετο τὴν ταπεινότητά του καὶ ἐπανελάμβανε πάντοτε καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι ὁ πανάγαθος Θεὸς τὸν εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τοῦ ἀρότρου διὰ νὰ τὸν καθίσῃ ὑπὸ τὰ μεγαλοπρεπῆ φατνώματα τῶν μεγιστάνων. Διὰ τοῦτο μόλις ἐτόλμα νὰ κάθηται ὁ δυστυχῆς καὶ ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τινος τάπητος ὕψους μετεώρους τοὺς μεγάλους του πόδας ὡς διὰ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν ἀπὸ τὰς ὡραίας ζωγραφίας τοῦ τάπητος. Φαντάζεσθε λοιπὸν τὸ ταλαίπωρον ἐκεῖνο πλάσμα, ἄνευ γονέων, ἄνευ συντρόφων, ἄνευ ἄλλης σχέσεως ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης πλὴν τοῦ ξηροῦ ἐκείνου καὶ ταπεινοτάτου ἀββᾶ! Πολὺ μικρὰν εὐχαρίστησιν θὰ ἐπρόξενον βεβαίως εἰς αὐτὸν οἱ Παρίσιοι. Τὸ ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι διήρχετο ἐξ μῆνας τοῦ ἔτους εἰς τὸν πατρικὸν πύργον, ὁ δὲ χρόνος τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του ἦτο ὁ ἀνεκτότερος τοῦ βίου του. Διότι τότε ἄφρονον τὸν ὑποκόμητα νὰ τρέχῃ, νὰ κηπουρῇ, νὰ ἀναβαῖναι εἰς τὰ δένδρα, νὰ ἵππευθῆ ὥρας διοκλήρους. Ἐκεῖ δὲ εἶχε σχετισθῆ ὀλίγον καὶ πρὸς τὴν οικογενείαν του ὁ Λεοπόλδος· ἐγευματίεζεν ἐνίοτε εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν ἐκάλουν εἰς τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ διασκεδάσῃ ὀλίγον τὴν συντροφίαν ὅταν δὲν ἦσαν ξένοι καὶ ἐμάστιζε τὰς ὕλους τῶν παράθυρων ἢ βροχῆ. Ἡ σκαιοτήτης του, τὸ ἄγριον τοῦ χαρακτῆρός του καὶ αἱ ἐπτοημένα του ἀποκρίσεις εὐχαρίστου πολὺ τὴν κυρίαν κόμησσαν καὶ τοὺς ξένους αὐτῆς φίλους. Ὅσάκις δ' ὁ μικρὸς γελωτοποιὸς ἡγριούτο διὰ τοὺς ἀστεϊσμούς, τοὺς ὁποίους τῷ ἔκαμνον, τὸν ἀπέπεμπον νὰ ἐπανεῦρῃ τὸν ἀββᾶν του. Μοὶ ἐδιηγείτο βραδύτερον ὁ Λεοπόλδος ὅτι ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἤδη πέντε ἐτῶν εἶχε σκεφθῆ νὰ αὐτοκτονήσῃ. Ὅσάκις ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι μικρὸς παῖς ἔγεινεν αὐτόχειρ, ἔχομεν ἄδικον νὰ λυπώμεθα τοὺς γονεῖς· ἐγὼ νομίζω ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει πρῶτον νὰ φυλακίζωνται οἱ γονεῖς, οὕτω δὲ θὰ ἐβλέπομεν νὰ ὀλιγοστεύωσιν αἱ τοιαῦται αὐτοχειρίαί.

Τὸν Λεοπόλδον τὸν ἔσωσεν ἡ φιλία του πρὸς τὴν μικρὰν Ἑλένην καὶ ἀφίξις ἐνὸς νέου διδασκάλου, ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ ὁποίου πάντοτε εἰς τὸ ἐξῆς ὁ ταλαίπωρος ἀροβολιστῆς ὠμίλει μετὰ ἄκρου σεβασμοῦ ὡς περὶ πατρός. Ὡνομάζετο Περγᾶς καὶ εἶχε παυθῆ ἀπὸ τὴν δημοσίαν τοῦ καθηγητοῦ θέσιν, ἣν κατεῖχεν, ἔνεκα ἐνὸς μικροῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον εἶχε νεωστὶ γράψει καὶ τὸ ὁποῖον διελάμβανε περὶ τῶν ἐπενεκτέων εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν μεταρρυθ-

μισέων. Ἄν ἤθελε γράφει δέκα ἔτη βραδύτερον τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ὁ Περγᾶς θὰ ἐγένετο ὑπουργός.

Δὲν ἤξεύρω τί ἀπέγεινε τὸ βιβλίον καὶ ἡ δι' αὐτοῦ προτεινομένη νέα μέθοδος, τὰ ἀποτελέσματα ὅμως, τὰ ὁποῖα ἐγὼ εἶδον ἦσαν ἀληθῶς ἐξαιρετά. Φαίνεται ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶχε πολιορκήσει πανταχόθεν τὴν διάνοιαν τοῦ μαθητοῦ του, ἐξεγείρων πάσας αὐτοῦ συγχρόνως τὰς ψυχικὰς δυνάμεις ὡς ὑπρέτης ξενοδοχείου, ὅστις διατρέχει τοὺς διαδρόμους κτυπῶν εἰς πάσας τὰς θύρας τῶν δωματίων. Ἡ μία μελέτη ἀναπαύει ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ἄλλης, οὕτω δὲ τὸ παιδίον εἰργάζετο ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας χωρὶς οὐδόλως νὰ ἀποκάμῃ. Ἐν Παρισίαις ὁ μαθητὴς καὶ ὁ διδάσκαλος ἠκραζόντο τὰ δημόσια μαθήματα, ἐφοίτων εἰς τὰ μουσεῖα καὶ τὰς δημοσίας συλλογὰς καὶ περὶ πάντων ἐφιλοσόφουν καὶ συνωμίλουν ὡς δύο φίλοι στενοὶ συνομιλοῦντες περὶ τῶν ὑποθέσεων των. Εἰς τὴν ἐξοχὴν δ' ὅταν ἦσαν, ἔκαμνον παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἐσπούδαζον τὴν γῆν, τὰ φυτά, τὰ ζῷα, τὰ γεωργικὰ πράγματα, τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, πολλάκις δὲ ἐπὶ μακρὸν ἐκλείοντο διὰ νὰ ἀναγνώσωσιν ὁμοῦ ἐκλεκτοὺς συγγραφεῖς. Ἦτο λαμπρὸς βίος, τὸ δὲ παιδίον ἠσθάνετο ὅτι ἐγένετο ἀνὴρ. Ἐφ' ὅσον δὲ ἀπέκτα πραγματικὴν ὑπεροχὴν, ἐλησμονεῖ τὰς ματαιότητας τῆς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ πλοῦτου καὶ κατὰ μικρὸν ἠτένιζε πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν ιδέαν τοῦ νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῶν Γαρδελῦξ νέαν ἀξίαν. Εἶχεν ἀρχίσει νὰ γράφῃ, ἐστιχοῦργεῖ δὲ μὲ ἱκανὴν εὐχέρειαν. Τὸ ἀσθενικὸν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εἶχεν ἐμφυτεύσει εἰς τὸν χαρακτῆρά του ποιητικὴν τινα ἔξιν, τὴν ὁποῖαν ἡ ἔπειτα ἐπελθοῦσα ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις δὲν εἶχεν ἀπομαράνει. Εἰς ἡλικίαν δεκαεῖς ἐτῶν ὠνειροπόλει νὰ γείνη λόγιος ποιητὴς ὡς ὁ Λουκρήτιος καὶ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὰ ἀμαθέστερα πνεύματα τὰς ἐπιστημονικὰς ἀληθείας διὰ τῆς γοητείας τῶν στίχων. Διότι ὁμολογούμενον εἶναι ὅτι ἡ ποίησις εὐκολώτερον ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ παρὰ ὁ λόγος ὁ πεζός, ὁμοιάζει πρὸς τὴν βεβιασμένην σφαῖραν, ἡ ὁποία καὶ μακρότερον βάλλεται καὶ ἐπιτυχέστερον.

Θὰ ἴδητε, κύριοι, πόσον παράξενον πρᾶγμα καὶ ἀλλόκοτον εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά. Ὅλην ἐκείνην τὴν δόξαν, ἣν ὠνειρευέτο τί νομίζετε ὅτι ἤθελε νὰ τὴν κάμῃ; Δὲν τὴν ἤθελε διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλ' ὡς προσφορὰν νὰ τὴν καταθέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς κοῦκλας ἐκείνης, ἣτις ὑπανδρεύεται αὐρίον, τῆς κυρίας δὲ Γαρδελῦξ. Θὰ ἦτο ἀπίστευτον δι' ἐμὲ τὸ πρᾶγμα, ἂν δὲν τὸ ἤξευρον ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Λεοπόλδον. Τὸ δυστυχὲς παιδίον εἶχε λατρεία, ἀφοσίωσιν, οὐράνιον ἔρωτα ἀληθοῦς μάρτυρος πρὸς τὸ διὰ δαντελῶν καὶ τουλλίου ἐστολισμένον ἐκεῖνο νεφελῶδες πλάσμα, τὸ ὁποῖον καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἐπέτα

συρόμενον ὑπὸ δύο ἵππων διὰ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ μεγάρου εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τοὺς χοροὺς.

Ἦθελε νὰ κατακτῆσθαι τὴν ἀνεύρετον ἐκείνην μητρικὴν καρδίαν, τὴν ὁποῖαν αἱ θωπεῖαί του, τὰ δάκρυά του καὶ τὰ παιδικὰ του μειδιάματα δὲν εἶχον ἔως τότε κατορθώσει νὰ πλήξωσιν. Αὕτη ἦτο ἡ πραγματικὴ του φιλοδοξία, ὁ σκοπὸς τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐλπίδων του· ἀλλ' ἡ ιδέα ἐκείνη, βαθύτατα κεκρυμμένη εἰς τὰς μυχαιτάτας πτυχὰς τῆς καρδίας του, δὲν ἦτο γνωστὴ παρὰ μόνον εἰς τὴν ἀδελφὴν του Ἐλένην. Ὁ κ. Περγᾶς, εἰς ὃν τὰ πάντα ἔλεγεν δὲν εἶχε κριθῆ ἄξιος τῆς ἐκμυστηρευσεως ἐκείνης. Λεπτόν τι συναίσθημα αἰδοῦς τὸν ἐμπόδιζε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοιοῦτον οἰκογενειακὸν μυστικόν. Ἡ ἀδελφὴ ἦτο δώδεκα ἐτῶν, πλήρης ἀγγελικῆς ἀφελείας. «Νὰ γείνης, ἔλεγεν εἰς τὸν ἀδελφόν της, μέγας ἄνθρωπος, νὰ κατακτήσῃς τὴν καρδίαν τῆς μαμᾶς. . . ἀλλὰ ἔπειτα νὰ τὴν μοιράσωμεν μαζί.»

Ἐν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ ἐμάντευσα, οὐδέποτε ὅμως εἶπον εἰς τὸν ἀκροβολιστὴν εἶναι ὅτι αἱ νέαι καὶ κομφάτροποι γυναικες τοῦ φυράματος τῆς μητρὸς του, δὲν ἀγαποῦν νὰ βλέπουν νὰ μεγαλώνωσι τὰ τέκνα των. Ἄς ἤξεύρῃ ὁ κόσμος ὅτι γυνὴ τις ἦτο δεκαεῖς ἐτῶν ὅταν ἐνυμφεῖθαι, ὅταν ὅμως τὴν βλέπῃ εἰς τὸν βραχίονα νέου μεγάλης ὀπωσοῦν ἡλικίας, σκέπτεται πάντοτε ὅτι ἴδου νέα γυνή, ἡ ὁποία μετ' ὀλίγον θὰ ἦναι μᾶμμη.

Εἶχεν ἤδη ἱκανῶς προχωρήσει ἡ ἀνατροφή τοῦ Λεοπόλδου καὶ ἠδύνατο πλέον μόνη νὰ κάμῃ τὸν δρόμον της, ὅτε ὁ διδάσκαλός του προσεκληθῆ εἰς τὴν νῆσον τοῦ Μαυρικίου. Ἐγγώριοι τινες ἐκεῖθεν, οἵτινες εἶχον ὑπάρξει μαθηταὶ του τὸν εἶχον καλέσει νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς γυμνασίου, ἰδρυθέντος εἰς τὴν ἐπιμόνωσιν γαλλικὴν ἐκείνην νῆσον. Ἦτο τοῦτο σπουδαῖον μέλλον, τύχη σχεδὸν μεγάλη διὰ τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον ἄνδρα. Ἐπὶ πολὺ ἐδίστασεν ἂν ἔπρεπε νὰ ἀφήσῃ τὸν ἀγαπητὸν του μαθητὴν, τὸ τέκνον τοῦ πνεύματός του, ἀλλὰ μήπως δὲν ἔπρεπε οὕτως ἢ ἄλλως νὰ γείνη ὁ ἀποχωρισμὸς μίαν ἡμέραν; Ὁ Λεοπόλδος εἶχεν ἤδη εὐδοκίμως ὑποστῆ τὰς ἀπολυτηρίους του ἐξετάσεις· ὁ κόμης, ἐλευθέριος ἐν τῇ ψυχᾷ του ἀδιαφορία, εἶχε παρασκευάσει διὰ τὸν υἱὸν του ὠραίαν νεανικὴν κατοικίαν, ἡ δὲ κυρία εἶχεν ἐπίσης παραγγεῖλλαι εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀμαξοπηγὸν πολυτελὲς ἐλαφρὸν ἀμάξιον διὰ τὸν κύριον ὑποκόμητα. Ἐπλησίαζε λοιπὸν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν συνήθως οἱ νεαροὶ εὐγενεῖς ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τῶν διδασκάλων διὰ νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε καὶ ὁ κ. Περγᾶς νὰ δεχθῆ τὴν προσφερθεῖσαν εἰς αὐτὸν θέσιν. Εὐθύς δ' ἄφ'

οὐ ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐδήλου ὅτι δέχεται νὰ ἀναλάβῃ τὴν νέαν του θέσιν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ προσεχοῦς ἔτους, ἐπορεύθη πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Λεοπόλδου καὶ τῷ εἶπε· «Θὰ ἀποχωρισθῶμεν μετὰ ἕξ μῆνας. Θὰ εἰσθε τότε δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἡλικίας δηλαδὴ, ἣτις εἶναι πολὺ δύσκολος διὰ τὸν βίον τῶν Παρισίων. Εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην ὁ νέος εἶναι ἀκόμη ἄωρος διὰ πᾶσαν ὠφέλιμον ἐργασίαν· ὅστις μάλιστα τύχη νὰ ἔχῃ τὴν ἰδικὴν σας περιουσίαν καὶ τὴν ἰδικὴν σας ἐλευθερίαν, εὐκολώτατον εἶναι νὰ ἐξοκεῖλῃ εἰς ἀτοπήματα. Ἡ ποίησις δὲν εἶναι ἡ κατάλληλος ἀσχολία ἢ δυναμένη σπουδαίως νὰ σᾶς συκρατήσῃ, διότι τί ἀξιόλογον δύναται νὰ γράψῃ ἐμμέτρως ἢ καὶ πεζῶς ἀκόμη, ἐκεῖνος, ὅστις οὔτε ἐγνώρισεν ἀκόμη τὸν κόσμον, οὔτε ἠγάπησεν, οὔτε ὑπέφερε; Πρέπει πρῶτον νὰ ζήσῃ τις, νὰ γνωρίσῃ δηλαδὴ τὸν κόσμον· ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ ἔχητε ἐν ἔργον, μίαν ἐνασχόλησιν καὶ ἐσκέφθητε ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐκλέξετε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· χρειάζεται πειθαρχία καὶ κίνδυνος διὰ νὰ σᾶς ἀναπτύξουν τὰς ἀνδρικὰς τάσεις. Εἰσθε σχεδὸν ἔτοιμος διὰ νὰ εἰσαχθῆτε εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τοῦ Σαιν-Σύρ· τὴν ἱστορίαν μας νὰ ἐπαναλάβητε ὀλίγον καὶ νὰ ἀσχοληθῆτε ὀλίγον τι πλεῖστον εἰς τὰ μαθηματικά. Γνωρίζετε ζυγαφικὴν, ὁμιλεῖτε δὲ ξένας γλώσσας πλεῖστον ἢ ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον. Τώρα δέ, παιδί μου, ἄς ἀσπασθῶμεν ἀλλήλους καὶ ἄς διέλθωμεν τὴν σημερινὴν ἡμέραν ἡμῶν διαλεγόμενοι. Αὐριον θὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας καὶ θὰ τὰς ἐξακολουθήσωμεν μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἀπέλθω.»

Ὁ Λεοπόλδος δὲν ἔλαβε πολὺ εὐκόλως τὴν ἀπόφασίν του, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐπὶ πολὺ ἔμενον ἀναποφάσιτος ζυγίζων ἐν τῷ νῷ του τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ. Τέλος ὑπεχώρησεν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μόνος του μάλιστα διέγραψε τὸ σχέδιον μέλλοντος βίου λογικοῦ. Δύο ἔτη μαθητείας καὶ δέκα ὑπηρεσίας, ἐσκέφθη, θὰ τὸν ἦγον εἰκοσιενέα ἐτῶν ὄντα εἰς τὸν βαθμὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ λοχαγοῦ καὶ εἰς τὴν κτῆσιν τοῦ παρασήμου. Κατὰ τὸ τριακστόν ἔτος ἠδύνατο νὰ δώσῃ τὴν παραιτήσιν του, νὰ νυμφευθῇ καὶ νὰ διαιωίσῃ τὸ γένος του, ἀφ' οὗ πρῶτον ἤθελεν ἰσχυροποιήσῃ τὴν υἰείαν του, δυναμώσῃ τὰ νεῦρά του, συμπληρώσῃ τὴν ἀνατροφὴν του εἰς τὸ μέγα σχολεῖον τοῦ βίου καὶ δοξάσει ἴσως τὸ ὄνομά του. Τότε θὰ ἦτο καιρὸς νὰ καλλιεργήσῃ καὶ τῆς ποιήσεως τὸ φυτὸν, ἂν ὁ καθαρὸς ἀὴρ δὲν ἤθελε τὸ μαράνει.

Μετὰ τινὰς μῆνας, ἐπειδὴ ὁ κ. δὲ Γαρδελύξ παρεσκευάζετο νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐδέχθη εἰς ἐπίσκεψιν τὸν υἱὸν του.

«Κάτι σὲ βλέπω ὠχρὸν καὶ συγκεκνημένον,

εἶπεν, εὐθὺς πρὸς αὐτὸν ὁ κέρμης. Ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς; Χρήματα ὅσα θέλεις ἔχω, φίλτατέ μου, εἰς τὴν διάθεσίν σου, ὅσακις δὲ συμβῆ νὰ ἔχῃς χρέη, νὰ ἀποτεινεσαι ἐλεύθερα πρὸς ἐμέ.

— ὦ! κύριε, ὑποθέτετε; . . .

— Ἡ ὑπόθεσις μου, βεβαιώσου, δὲν σὲ προσβάλλει δι' ὅλου· ἡ νεότης ἔχει τὰ ἰδικὰ της . . . Ἄλλ' εἰπέ μου, τέλος, τί θέλεις διότι βιάζομαι νὰ ἀπέλθω εἰς Λονδῖνον.»

Ἐπρόκειτο ὁ κέρμης νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰ μεγάλα ἱπποδρόμια τοῦ Λονδίνου, διὰ τὰ ὅποια ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐνδιεφέρετο. Ὁ Λεοπόλδος ἐν ταραχῇ ἀνήγγειλε τότε εἰς τὸν πατέρα του τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον.

«Τί διαβολοῖδέα σου ἦθε; τῷ εἶπεν ὁ κέρμης. Καὶ νομίζεις ὅτι ἔτσι εὐκόλα εἰσέρχονται οἱ νέοι εἰς τὰ στρατιωτικὰ σχολεῖα, δὲν προετοιμάζονται, δὲν ἔχουν ἐξετάσεις νὰ δώσουν;

— Ὁ κ. Περγᾶς ἐλπίζει ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ ὑποστῶ τὰς ἐξετάσεις.

— Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἐγὼ σὲ θαυμάζω, ἀγαπητέ μου. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἐσκέπτεσο προτιήτερα νὰ γνωρίσῃς τὸν βίον τῶν Παρισίων τώρα, ὅτε ἀπληγάς ἀπὸ τὰ μαθήματά σου. Δεκαεπτὰ ἐτῶν νέος νὰ κλεισθῆς εἰς τὸ σχολεῖον! Διασκέδασε πρῶτα καὶ ἔχεις καιρὸν· μήπως ἐγὼ σοῦ ἐμπόδισά ποτε τίποτε; Ὅταν φέρῃ εἰς νέος τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρεις δύναται ἐξαίρετα εἰς ἡλικίαν εἰκοσιπέντε ἐτῶν νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ ἱππικόν, νὰ κάμῃ ἕνα γῦρον εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ μετ' ὀλίγον ἢ γραφειοκρατία θὰ θεωρήσῃ καὶ τιμὴν της νὰ τὸν προβιβάσῃ ἀξιωματικόν. Τί λέγεις; Τέλος πάντων, ὅπως θέλεις! Ἐτοίμασε τὰ ἔγγραφα καὶ ὑπογράψω εὐχαρίστως.»

Ἡ κυρία δὲ Γαρδελύξ ἐξέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ υἱοῦ της ὡς παιδικὴν φαντασιοπληξίαν.

«Χάριν τῆς στολῆς θέλεις βέβαια νὰ γείνης στρατιωτικός; εὐχομαι νὰ σοῦ πηγαίῃ καλὰ καὶ σὲ κάμη κομψότερον.»

Ἡ μικρὰ Ἐλένη ὅμως εἶχεν ἄλλην ἰδέαν.

«Θὰ εἶμαι τῷ ἔλεγε, πλέον ὑπερήφανος ἀκόμη ὅταν γείνης ὠραῖος ἀξιωματικός. Ἐπειτα, ὅταν ἀκολουθήσῃς αὐτὸ τὸ στάδιον θὰ δυνηθῶμεν νὰ εἶμεθα ἐνωμένοι εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν!

— Κατὰ ποῖον τρόπον;

— ὦ! εὐρηκα ἐγὼ τὸν τρόπον. Θὰ ἐκλέξῃς εἰς τὸ σύνταγμα σου τὸν καλλίτερον καὶ ἀνδριότερον ἀξιωματικόν, θὰ τὸν κάμῃς πρῶτον φίλον σου, ἔπειτα θὰ μοῦ τὸν δώσῃς νὰ τὸν κάμω ἀδελφόν σου καὶ θὰ τρέχωμεν οὕτω μαζὶ ἕως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου· θὰ ἔχω ἐγὼ ἕνα λευκὸν ἵππον, θὰ νικῶμεν μάχας καὶ οἱ ἐχθροὶ βλέποντες ὅτι

θὰ ἔχητε μαζί σας μίαν κυρίαν δὲν θὰ σὰς φο-
νεύουν ποτέ. »

Αἱ σκέψεις αὐταὶ τοῦ κορασίου ἦσαν θαυμά-
σαι, διότι ὅταν ἔλεγε ταῦτα ἡ Ἑλένη ἦτο δε-
κατριῶν ἐτῶν. Τὰ παιδιά, βλέπετε, γεννῶνται
ἀγαθὰ, ἡ ἀνατροφή τὰ διαφθείρει.

Ὅτε κατὰ πρῶτον ὁ Λεοπόλδος εἰσῆλθεν εἰς
τὸν οἶκόν του κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ νέου ἔτους
μὲ τὴν στολὴν τοῦ μαθητοῦ, ἡ μήτηρ του ἐξέ-
βαλε φωνὴν παράξενον διὰ γυναῖκα, ἡ ὁποία
ἀπὸ δύο μηνῶν δὲν εἶχεν ἴδῃ τὸ τέκνον της·
« Θεέ μου πόσον εἶνε ἄσχημος! Ἑλένη, ἔλα νὰ
ἴδῃς αὐτὴν τὴν κοῦκλαν, ὅπου μὰς ἦλθεν ἀπὸ
τὰς Βερσαλλίας. » Ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶναι εὐ-
μορφος ἡ στολὴ τοῦ Σαιν-Σύρ καὶ ὅτι ἄσχημιζει
καὶ αὐτοὺς τοὺς ὠραιότατους νέους, ἀλλ' ἦτο,
παρακαλῶ, ἐπιφώνησις ἐκείνη ἀρμόζουσα εἰς Γαλ-
λίδα προκειμένου περὶ στολῆς, ἡ ὁποία . . .
ἀλλ' ἄς εἶναι! Ἡ δεσποινὶς Ἑλένη τὴν ἡμέραν
ἐκείνην εἶχε δευχθῆ τρυφερώτερα καὶ μᾶλλον
θεραπευτικῆ.

« Ἀγαπητέ μου Λεό, ἔλεγε πρὸς τὸν ἀδελ-
φόν της ἡξέυρω ὅτι δὲν θὰ φορῆς αἰωνίως τὰς
ἐπωμίδας τοῦ μαθητοῦ. Καυμένη χρυσαλὶς, σὲ
ἀγαπῶ ὡς ἂν ἦσο ἤδη ἡ λαμπροτάτη τῶν
ψυχῶν ! »

Ὅταν καταδιώκη τινὰ ἡ τύχη, δύναται ἐν
διαστήματι δύο ἐτῶν νὰ ἐπιρρίψη εἰς αὐτὸν ὅσας
δυστυχίας εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ φαντα-
σθῆ. Ὁ Λεοπόλδος ἔχασε τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλ-
λον καὶ τὸν Κ. Περγὰς καὶ τὸν Κ. δὲ Γαρδελύξ,
τὸν πατέρα του. Ὁ ταλαίπωρος καθηγητὴς εὐ-
θύς ἄμα ἐφθασεν εἰς τὴν νέαν του θέσιν προσε-
βλήθη ὑπὸ πυρετοῦ, ἐπάλαισεν ἐπὶ τινὰς μῆνας
πρὸς τὴν νόσον, ἡσθάνθη ἔπειτα ὅτι ἐκείνη ἦτο
ἀκατάβλητος καὶ σταυρώσας τοὺς βραχίονας ὑπέ-
κυψεν εἰς τὸν θάνατον. Ἡ τελευταία του ἐπι-
στολή, ἣν διατηρῶ, εἶναι μακρὸς καὶ τρυφερώ-
τατος ἀποχαιρετισμὸς πρὸς ἐκείνον, ὃν ἄφρινε
καταμόναχον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Εἰς τέσσα-
ρας ὅλας σελίδας ἔκαμνεν εἰς τὸν μαθητὴν του
σχεδὸν εἰπεῖν πλήρες μάθημα περὶ παρηγορίας
ἀντάξιον τοῦ Σενέκα ἢ τοῦ Κικέρωνος. Μεταξὺ
τῶν ἀνδρῶν, ὅστινες ἔχουσιν ἀφοσιώσει τὸν βίον
τῶν εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν νέων
υπάρχουσιν εὐγενεῖς καὶ τῶ ὄντι ἐκλεκτοὶ διδά-
σκαλοι, τοὺς ὁποίους δὲν ἡξέυρω, μὰ τὸν Θεόν
ἂν ἰκανῶς ἀνταμειβουσιν οἱ ἀγαθοὶ μας ἀστοὶ
πληρώνοντες εἰς αὐτοὺς διακόσια φράγκα τὸν
μῆνα.

Ἡ μονομαχία τοῦ Κ. δὲ Γαρδελύξ μὲ τὸν
μαρκήσιον τοῦ Κερπλοῆτ ἐθρυλήθη ὀλιγώτερον
τοῦ συνήθους. Αἱ ἐφημερίδες δὲν ἔγραψαν τίποτε
περὶ αὐτῆς, ἐκτὸς μιᾶς μόνον ἢ δύο, αἵτινες ἐν τῇ
ἀφηγησεί τῆς ὑποθέσεως παρέλειψαν τὰ ὀνόματα
ἀντικαταστήσασαι αὐτὰ διὰ μόνων τῶν ἀρχι-

κῶν ψηφίων. Καὶ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναφέρωσι κα-
θαρὰ ὅτι δύο εὐγενεῖς ἄνδρες, πατέρες τέκνων
μεγάλων καὶ σύζυγοι κατὰ παράδοξον σύμπτω-
σιν τῶν δύο ὠραιότερων γυναικῶν τῶν Παρισίων,
εἶχον μονομαχήσει χάριν ἐλευσινού γυναικαρίου
τεσσαράκοντα ἐτῶν ; Οἱ μάρτυρες εἶχον πιστο-
ποιήσει ὅτι ἡ μονομαχία διεξήχθη καθ' ὅλους
τοὺς κανόνας, ὁ Κ. δὲ Κερπλοῆτ ἀπεσύρθη ἐπὶ
δεκαοκτὼ μῆνας εἰς τὴν Βρεττανίαν, οἱ Γαρδε-
λύξ ἔθαψαν τὸν νεκρὸν των καὶ ὅλη ἡ ὑπόθεσις
καθησύχασεν.

Ἡ ἀπώλεια αὕτη ὑπῆρξε τόσον μᾶλλον ἐπαι-
σθητὴ εἰς τὸν Λεοπόλδον, καθ' ὅσον ἐπήρχετο
ἀκριβῶς ὅτε ἤρχιζε νὰ σχετίζεται πρὸς τὸν πα-
τέρα του. Ἡ ματαιότης εἶχεν ἐπὶ τέλους ἀρχί-
σει νὰ διατρύπῃ τὸν τῆς ἀδιάτρητον θώρακα
τῆς φιλαύτου ἀδιαφορίας τοῦ κόμητος, ἐπειδὴ δ'
ἤκουσε νὰ ἐπαναλαμβάνηται καθ' ἑκάστην καὶ
ὑπὸ πάντων ὅτι ὁ υἱὸς του ἦτο ἀξιωματικὸς ἀρι-
στου μέλλοντος, ἐκινήθη τὸ ἐνδιαφέρον του ὑπὲρ
τοῦ νεανίου καὶ πολλάκις τὸν προσεκάλει νὰ συγ-
γευματίζωσιν, μίαν φορὰν μάλιστα εἶχε λάβει
τὸν κόπον νὰ ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του εἰς τὸ
Σαιν-Σύρ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελοῦντο ἵπποδρομίαι
εἰς τὸ Σατορύ, ὅπερ ὁμως, ἄς τὸ εἴπωμεν, δὲν
ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου.
Ἐνα μῆνα πρὸ τῆς μονομαχίας, ἣτις ἔμελλε νὰ
καταστήσῃ ὄρφανόν πατρός τὸν Λεοπόλδον, ὁ
κόμητις εἶχε παρουσιάσει τὸν υἱὸν του εἰς τινὰς
φίλους ἐν τῇ Λέσχῃ τῆς ἱππικῆς Ἑταιρίας. Εἰς
τὸ πρόγευμα πάντες προέβινον εἰς ὑγείαν τοῦ
μέλλοντος ἀξιωματικοῦ, τὸν ἔβλεπον ἤδη ὑπολο-
χαγὸν τῶν Οὐσσάρων, διάγοντα, βίον ἀληθοῦς
Παρισινού, παίζοντα, ἔχοντα ἐρωμέναν τοῦ συρ-
μοῦ, βραβδίζοντα τοὺς ἀναγώγους καὶ πράττοντα
ὅτι ἀρμόζει εἰς Γάλλον ἱππότην, Ὁ Κ. δὲ Γαρ-
δελύξ ὑπῆρξε πάντοτε μέγας θιασώτης τῆς μο-
νομαχίας, ἣν ὑπελάμβανεν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον
τῶν ἱπποτικῶν συνηθειῶν.

Ἄτυχεῖς περιπέτειαι ἐν τε τῷ χρηματιστη-
ρίῳ καὶ τοῖς χαρτοπαιγνίσις εἶχον ἐπαισθητῶς
ἐλαττώσει τὴν περιουσίαν τοῦ κόμητος, καὶ ὅταν
ἀπέθανε τὰ τέκνα του εἶχον μόλις ἐν ἑκατομμύ-
ριον νὰ μοιράσωσι. Ἡ μήτηρ εἶχεν ἰδικὴν της
περιουσίαν, μόλις δὲ παρήγγειλε τὰ πένθιμά
της, πρώτη της φροντίς ἦτο νὰ δώσῃ πλήρη ἀνε-
ξαρτησίαν εἰς τὸν Λεοπόλδον, ὁ τρόπος δὲ οὗτος
ἦτο ὁ κάλλιστος διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὴν ἰδίαν
της ἀνεξαρτησίαν. Δὲν ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὸν
θάνατον τοῦ συζύγου της· θὰ μοὶ εἴπητε ὅτι δὲν
ἦτο καὶ ἄξιος πολλῆς λύπης, ἀλλὰ τέλος πάν-
των διὰ τὸν κόσμον καὶ ἔτι μᾶλλον χάριν τῶν
τέκνων της ἔπρεπε νὰ δείξῃ ὀλιγώτεραν ἀδια-
φορίαν.

Ὁ θάνατος ἀφίνει πάντοτε κενὸν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ μιᾶς γυναικὸς, τὸ ὁποῖον συνήθως ἀναπλη-

ρούται δι' ἄλλης στοργῆς. Ἄλλ' εἰς τὴν λυπηρὰν ἐκείνην περίστασιν, δὲν κατώρθωσεν ὁ Λεοπόλδος νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν συνήθη τῆς μητρὸς του ἀδιαφορίαν. Εὐθὺς ἅμα ἐπανῆλθεν ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου ἔσπευσε πρὸς τὰ δωμάτια τῆς κομῆσης διὰ νὰ κλαύσῃ μετ' αὐτῆς τὸν θανάοντα, ἀλλ' ἡ κυρία εἶχε ῥητῶς ἐμποδίσῃ εἰς πάντα τὴν εἴσοδον καὶ δὲν εἶχε σκεφθῆ νὰ ἐξαίρεσῃ τοῦ γενικοῦ κανόνος τὸν υἱὸν της. Ἡ Ἑλένη ὅμως ἀνεγνώρισε τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἔτρεξε νὰ τὸν ὑποδεχθῆ καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

« Ἐλα ἐδῶ, τῷ εἶπε, ἡ μήτηρ μας δὲν θέλει νὰ κλαύσῃ διότι ἔχει κεφαλόπονον, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δύο, ἀδελφέ μου, θὰ κλαύσωμεν τὸν ταλαίπωρον τὸν πατέρα μας ἐλευθέρως! »

Ἡ τρυφερότης αὕτη τῆς ἀδελφῆς του ὑπῆρξε παρηγορία διὰ τὸν ἀτυχῆ μου φίλον. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Λεοπόλδον ὅτι ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ του εἶχον ἀπέλθει νὰ διατριψῶσιν ἐπὶ τινὰ χρόνον παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης τοῦ Νεουσιατέλ. Δὲν εἶχε δὲ πράξει τοῦτο ἀπὸ κακίαν ἢ κόμησά, ὁ λόγος τῆς αἰφνιδίας ἀπελευθεώσεως της ἦτο ὅτι εὑρισκεν ὀπωσοῦν γελοῖον τὸ νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον ἀπαρηγορήτου γῆρας ἐν Παρισίοις, αὕτη, ἥτις ἡ νέα ἀκόμη ἦτο καὶ συνηθείας εἶχεν ὅλως ἰδιοτρόπους, προσεκάλεσε δὲ τὸν υἱὸν της νὰ ὑπάγῃ πρὸς ἐντάμωσίν της εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐξετάσεών του. Τῷ ὄντι, ὁ Λεοπόλδος ἐπορεύθη εἰς Νεουσιατέλ, διέτριψεν ἐκεῖ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς του ἐπὶ δύο μῆνας, νομίζω, μετ' αὐτῶν δὲ ἐπανῆλθον ἔπειτα εἰς τοὺς Παρισίους. Ὁ Δεκέμβριος ἦτο τότε περὶ τὰ τέλη του, τὴν δὲ πρώτην Ἰανουαρίου ἀπῆρχετο ὁ Λεοπόλδος εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἡμερῶν τῆς ἐν Παρισίοις διατριβῆς του ἐδοκίμασεν ἐσχάτην καὶ ἀπέλιπιδά προσπάθειαν. Ὁ δυστυχῆς νέος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά ἦτο πλήρης ἀγάπης καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ εὕρῃ τὴν εὐτυχίαν ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν ἤθελε νὰ ἐπέλθῃ χωρὶς νὰ ἐκσπάσῃ ἀπὸ τῆς μητρὸς του ἐν δάκρυ, μίαν θωπεϊάν, μίαν εὐλογίαν, κάτι τι μητρικὸν τέλος πάντων! Ἠσθάνετο ἴσως ὅτι τὸ πρῶτόν του ἐκεῖνο ταξείδιον ἔμελλε νὰ εἶναι καὶ τὸ τελευταῖον. Αἱ προσπάθειαι του ὑπῆρξαν μάταιαι. Ἡ κόμησά δὲν εἶχε μὲν ἀκόμη εἰσελθεῖ εἰς τὴν τύρβην τοῦ κόσμου, ἄφηνεν ὅμως τὸν κόσμον κατὰ μικρὸν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκόν της, αἱ δὲ τοιαῦται φροντίδες τὴν καθίστων κωφὴν πρὸς τοὺς μελαγχολικοὺς λόγους τοῦ υἱοῦ της. Ἐν ᾧ δὲ εἶχε πῶς δειχθῆ εὐμενεστέρα ἐν Νεουσιατέλ, ἐν Παρισίοις κατελήφθη πάλιν ὑπὸ τῆς παλαιᾶς ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας. Τὴν πρωίαν καθ' ἣν ἔμελλεν ὁ Λεοπόλδος νὰ τὴν ἀποχαιρετήσῃ, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἡ κατάλληλος στιγμή. Εἰσῆλθεν ἀκροποδητὴ εἰς τὸν κοιτωνίσκον

τῆς μητρὸς του. Ἡ κυρία δὲ Γαρδελυζὲ εἶχεν ἐστραμμένα πρὸς τὴν θύραν τὰ νῶτα καὶ παρετήρει εἰκόνα τινὰ τοῦ υἱοῦ της, ἣν ἐσχάτως εἶχε κάμει καὶ τὴν προτεραίαν τῆ εἶχε δώσει ὁ ἀνθυπολοχαγός. « Τέλος πάντων, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, μὲ συλλογίζεται μὲ ἀγαπᾶ λοιπὸν ὀλίγον! » Μὲ τὴν ιδεάν δὲ ταύτην σπεύδει πρὸς αὐτὴν καὶ ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας της.

« Ἀχ! ἀγαπητὴ μου μήτηρ, ἐφώνησε, φίλησέ με! εὐλόγησέ με! Ἄς ἔχω μαζί μου εἰς τὰ ξένα ἐν σου ἐνθύμημα! »

— Εἶσαι τρελλός! ἀπήντησεν ἐκείνη, μὲ ἐτρόμαξες. Σήκω, παιδί μου, καὶ μὴ κάμνης ἀνοησίας. Θὰ ἀρρωστήσῃς καὶ θὰ μὲ κάμης νὰ μοῦ ἔλθουν τὰ νεῦρά μου. Τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Νὰ μὲ ἀγαπᾶς, μητέρα!

— Σὲ ἀγαπῶ, ὅπως ἀγαποῦν τοὺς συγγενεῖς εἰς τὸν κόσμον, εἰς ὃν ἀνήκομεν· δὲν εἴμεθα, δόξα τῷ θεῷ, τίποτε πρόστυχοι! Δὲν εἰδέωρα ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ κύριος Πουλγᾶς, Περγᾶς, πῶς τὸν λέγεις, ὁ ὁποῖος σὲ ἔμαθε νὰ ἔχῃς αὐτοὺς τοὺς τρόπους, ἀλλ' ὀπωσδήποτε δὲν φέρονται οὕτω οἱ ἄνθρωποι οἱ καθὼς πρέπει καὶ καλὰ θὰ κάμης νὰ ἀλλάξῃς τρόπον. Παρετήρησα ὅτι ἐκόλλησε καὶ ἡ θυγάτηρ μου καὶ εἶχεν ἀρχίσει καὶ αὕτη νὰ ἔχῃ ἀπὸ αὐτὰς τὰς γελοίας αἰσθηματικότητας. Σὺ εἶσαι ἔξυπνος, ὅλοι λέγουν ὅτι ἠξέυρεις νὰ φέρῃσαι, ὅτι ἔχεις τρόπους ἀληθοῦς εὐγενεοῦς, ἀλλ' ὅλα σου αὐτὰ τὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα ἀναγνωρίζω, καταστρέφονται μὲ αὐτὴν τὴν νοσηρὰν εὐαισθησίαν, τὴν ὁποῖαν ἔχεις. Πρέπει νὰ κυτταχθῆς! »

Αὐτὸς ἦτο ὁ μητρικὸς ἀποχαιρετισμὸς, τὸν ὁποῖον ἀπῆλαυσε. Τοῦλάχιστον τὸν παρηγόρησεν ἡ ἀδελφὴ του! Τὸν συνώδευσε μετὰ τῆς διδασκαλίσης της μέχρι τοῦ σταθμοῦ, τὸν ἠσπᾶσθη, τὸν ἐθώπευσε, τὸν ἔρανε μὲ τὰ δάκρυά της καὶ ἀπεκοίμησεν ὀλίγον διὰ τοῦ καλοῦ της τρόπου τὸν ὄξυν πόνον, τὸν ὁποῖον εἶχε διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν του ἡ σκληρότης τῆς μητρὸς. Ἄναντιρρήτως ἐσυκοφάντει τὴν θυγατέρα της ἡ κυρία δὲ Γαρδελυζὲ πιστεύουσα ὅτι εἶχε θεραπευθῆ ἀπὸ τῆς πολυτίμου ἐκείνης αἰσθηματικότητος. Ὁ Λεοπόλδος καὶ ἡ Ἑλένη ὠρίστησαν νὰ ἀλληλογραφῶσιν ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, ἡ ἀδελφὴ ἔδωκε πρὸς τὸν Λεοπόλδον χρυσοῦν μετάλλιον περιέχον τὴν εἰκόνα της ζωγραφηθεῖσαν ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐρβελέν, ἀριστοῦργημα τέχνης, τὸ ὁποῖον ἐθαύμασα ἔξ μῆνας μετὰ τοῦ Λεοπόλδου καὶ δεκαοκτῶ ἄνευ αὐτοῦ· θὰ σὰς εἶπω παρακάτω πῶς.

Ὅταν ὁ κώδων τοῦ σταθμοῦ ἐσήμανε τὴν ὥραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἡ Ἑλένη ἔλαβεν ἐντὸς τῶν βραχιόνων της τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κρυφὰ εἰς τὸ οὖς:

«Ἐξεύρεις τὴν παραγγελίαν μου· μὴ τὴν λησμονήσης!»

Ἐκείνος ἤσθάνθη ἑαυτὸν κατὰ δύο ἔτη νεώτερον ἐν τῇ ἀναμνήσει τῆς παιδικῆς παραγγελίας καὶ μειδιῶν ἀπεκρίθη·

«Ἐπιμένεις λοιπὸν πάντοτε εἰς τὸ σχέδιον ἐκεῖνο;

— Πάντοτε.

— Λοιπὸν ξανθὸς νὰ εἶναι ἡ μελαγχροινός;

— Σοῦ ἀφίνω τὴν ἐκλογὴν· θὰ ἐπρωτίμων ὅμως νὰ εἶναι ξανθός. Ἀλλὰ πῆγαινε, μὲ κάμνεις νὰ λέγω ἀνοησίας!

— Χαῖρε!

— Καλὴν ἐντάμωσιν.»

(Ἔπεται συνέχεια).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

Περὶ Γεωργίου Ζαρίφη τοῦ πρό τιος ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοσαῦτα ἐρρήθησαν καὶ ἐγράφησαν ἐνταῦθα τε καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε θὰ ἐλάβανέ τις ἀτελῆ μᾶλλον ἰδέαν τοῦ μετὰ τοσούτων ἐκδηλώσεων προπεμφθέντος εἰς τὸν τάφον ἀτόμου ἢ εἰκόνα τινὰ τοῦ συστήματος, τῶν ἰδεῶν, τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ κόσμου, ὃν ἐξεπροσώπει· διότι ὁ Γεώργιος Ζαρίφης ὑπῆρξε πλεον ἢ ἐν ἄτομον, ὑπῆρξεν ἢ ἀκραϊφνεστέρα ἢ τελειότερα παράστασις, ἢ ἐνσάρκωσις ἀληθῶς εἰπεῖν τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἐν ᾧ ἐγεννήθη, ἐζῆσε καὶ ἀνεστράφη, καὶ ὡς τοιοῦτος μᾶλλον ὁ ἀνὴρ εἶνε ἄξιος γενικωτέρου χαρακτηρισμοῦ, ὃν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα.

Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ τουρκικὴ Κωνσταντινούπολις, εἶνε πόλις, ἐν ἣ ὁ τύπος τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ τραπεζίτου, τοῦ κεφαλαίουχου καὶ τοῦ θέτοντος εἰς κυκλοφορίαν τὸ κεφάλαιον ὄργανον, δὲν εἶνε ὁ γνωστός τύπος οὔτε τῶν ἄλλων πεπολιτισμένων οὔτε τῶν βαρβάρων κοινωνιῶν. Ἀνεκαθεν βεβαίως ἀφ' οὗ χρόνου ὁ ῥήτωρ τῆς ἀρχαιότητος εἶπε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο τὸ ἐκάστοτε ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων («δεῖ δὴ χρημάτων»), καὶ πολὺ πρότερον ἀκόμη, τὸ χρῆμα ὑπῆρξεν ἰσχυρὸν ὄργανον, φοβερὸν ὄπλον, μέγας παράγων τῶν πολιτειῶν. Ἄλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδίως, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ τουρκικοῦ κράτους, ὁ παράγων οὗτος ἠνωμένος μετὰ νοημοσύνης, πνεύματος καὶ ρευστότητός τινος τοῦ ἐξωτερικοῦ χαρακτῆρος διεδραμάτισε πρόσωπον, οὗ ὅμοιον δὲν ἀπαντᾷ ἐν ἄλλαις πολιτεαῖς. Ἡ σύγχρονος καὶ ἡ μικρὸν παλαιότερα ἱστορία τῆς Σταυροῦλ ἀναφέρει διάφορα ὀνόματα τραπεζίτων, Ἀρμενίων ἰδίως, οἵτινες μετὰ τὸν ἀρχιευνούχον καὶ τοὺς συμβούλους τοῦ Διθανίου ἐβάρυναν πολλάκις εἰς τὴν πλάστιγγα τῶν ἀποφάσεων τῶν Σουλτάνων καὶ

εἰς τὰς τύχας τοῦ ἔθνους των. Ὁ κλῆρος ὅστις θεωρεῖται συνήθως ὡς ἰσχυροτάτος μοχλὸς τῆς ἐθνικῆς δράσεως ὑπῆρξε μᾶλλον παθητικὸν ὄργανον ἐνεργείας ἢ ἀντενεργείας πρὸς τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν, ἐνῶ οἱ διὰ τοῦ πλοῦτου αὐξήθεντες καὶ διὰ τῆς εὐνοίας πάλιν αὐξήσαντες αὐτὸν ἦσαν ὄργανα πραγματικωτέρας ἐνεργείας. Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ οὕτω πᾶς αὐξανόμενοι εἰς παλαιότερους χρόνους ἐτελεύτων πάντοτε μετὰ ἀπώλειαν, καὶ ἡ ἀπώλεια ἦτο συνήθως τῆς κεφαλῆς των, ἣτις ἐπιπτεν ἐπὶ τέλους θῦμα τῆς ραδιουργίας καὶ τῆς ἀπληστίας τῶν αὐλικῶν, ἐπισκίαζομένων ὑπὸ τοῦ πλοῦτου ἀλλὰ καὶ τῆς αὐξούσης ἐπιρροῆς τοῦ κατόχου αὐτοῦ. Εἰς τοιαύτην τινὰ ἱστορονομικὴν πηγὴν δυνατόν εἰπεῖν ὅτι εἶχε τὴν ἀρχὴν καὶ ἡ δύναμις τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη παρὰ τοῖς κρατοῦσι καὶ ἡ κραταιώσις αὐτοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ φρονήματι, συντελούντων ὅμως καὶ ἰδιαζούσης μορφώσεως καὶ χαρακτῆρος ὅστις ἦν ὅλως ἴδιος αὐτῷ καὶ τοῦ ὁποῦτο τὸ βάθος ἦν ἡ ἔμφυτος κοινωνικὴ ἀγαθότης καὶ τὸ βαθύ αἰσθημα τῆς εὐποιίας ὑπὸ τε γενικὴν καὶ μερικὴν ἐποψιν, πρὸς τε τὰ ἄτομα καὶ τὰς κοινότητας, καὶ ὑπὸ τὴν γενικωτέραν τέλος ἐποψιν τοῦ ἔθνους, ἣτις ἀπεκρυσταλλοῦτο παρ' αὐτῷ εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν αἰσθημα τῆς φιλογενείας, καὶ διεμόρφωσεν αὐτὸν ὡς τὸν ἀκρότατον τύπον, τὴν ὑψίστην παράστασιν τοῦ φιλογενεοῦς τραπεζίτου Ἑλληνοῦ.

Πρὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ὁ Γεώργιος Ζαρίφης, καὶ νεώτερος ἔτι καὶ ἦττον πλούσιος καὶ ὅτε οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τραπεζίται ἦσαν ἀπλοῦς σαράφιδες ἢ τοικισαί, ἦτο εἰς ἐκ τῶν πολλῶν ἐμπόρων οἵτινες ἀπετέλουν πολλὰς μικρὰς δυνάμεις συντελούσας πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παραγούσας οὐχ ἦττον ἐν λεπτομερείᾳ τὸ αὐτὸ εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐφημίζετο ἤδη, ἦτο κύκλος ἔχων εὐρυτέραν ἀκτῖνα ἀγαθότητος, αἱ πράξεις αὐτοῦ καὶ ἡ πρόδος ὡς ἠὲς ἀνατέλλοντος Ἡλίου. Ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος ἐχάραξε τὴν ἀρχὴν νέου σταδίου ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἦτο ἀφετηρία νέου βίου, αἱ πολιτικαὶ συνθήκαι ἤρξαντο ἀλλοιοῦμεναι, αἱ κοινωνικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐπίσης. Ἡ δύναμις τοῦ χρήματος ἤρξατο συστηματοποιουμένη, οἱ ἐμποροὶ ἐγένοντο μεγαλέμποροι καὶ οἱ μεγαλέμποροι τραπεζίται. Νέα πολιτικὰ ζητήματα προέκυψαν εἰς τὸ μέσον, ἀπητυόντο νέοι χαρακτῆρες καὶ νέα μορφή τῶν ὑπολήψεων. Ὁ Γεώργιος Ζαρίφης προέβαλε τότε τελειότερος. Πατριαρχικός, διασώζων τὸ ἄρωμα καὶ τὴν χροίαν τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν χρόνων ἀφ' ὧν ἐξήρχετο σελεμπετ Γεωργάκης — ἄς μοι ἐπιτραπῆ ἡ προσωνομία δι' ἧς ἦτο γνωστός καὶ προσεφωνεῖτο ὑπὸ τῶν οἰκείων